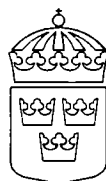

Utrikesutskottets yttrande

1993/94:UU2y

Inriktningen av det svenska miljöarbetet inom
EES och EG

1993/94
UU2y

Till jordbruksutskottet

Jordbruksutskottet har genom beslut den 11 oktober 1993 berett utrikesutskottet tillfälle att senast den 21 oktober 1993 yttra sig över regeringens skrivelse 1992/93:255 om inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG, jämte motioner, i de delar som berör utrikesutskottets beredningsområde.

Utskottet yttrar sig i det följande över

dels regeringens skrivelse 1992/93:255 om inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG,

dels motioner som väckts med anledning av regeringens skrivelse 1992/93:255

1992/93:Jo110 av Jan Jennehag m.fl. (v), 1992/93:Jo111 av Margareta Winberg m.fl. (s) och 1992/93:Jo112 av Annika Åhnberg (-),

dels motioner som väckts under den allmänna motionstiden med anknytning till föreliggande ärende

1992/93:Jo630 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) yrkande 8 och 1992/93:Jo669 av Ian Wachtmeister och Christer Windén (nyd) yrkandena 1 och 2.

Regeringens skrivelse

I regeringens skrivelse 1992/93:255 om inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG redovisas regeringens miljöstrategi. Redovisningen innehåller en beskrivning och bedömning av förhållandena inom EG och EES ur miljösynvinkel. I skrivelsen anförts att utgångspunkterna för den svenska miljöstrategin bl.a. inriktas på gemensamma regler snarare än nationella särlösningar vid ett medlemskap i EG. Samarbetet inom EES och med EG innebär att man kan få till stånd bindande åtaganden för ett stort antal västeuropeiska länder. Sverige bör verka för att gemensamma bindande regler införs på miljöområdet som i största möjliga utsträckning är av minimikaraktär och ligger på en så hög nivå som möjligt. I skrivelsen anförts vidare att det svenska arbetet inom EG:s expertgrupper skall ges hög prioritet.

Sverige skall aktivt söka stöd hos likasinnade stater. Det nordiska samarbetet bör inriktas på att ta fram underlag för frågor som skall drivas inom EES/EG.

1993/94:UU2y

Motionerna

I motion 1992/93:Jo110 (v) anføres att den allmänna meningen i regeringens skrivelse är acceptabel men att det finns frågetecken när det gäller konkretiseringen och prioriteringen i inriktningen av det svenska miljöarbetet. Klimatfrågan, Östeuropas och tredje världens miljöproblem är rapsodiskt behandlade. I motionen sägs bl.a. att det måste finnas en tydlig och självklar rätt för varje EG-land att införa strängare miljökrav än de gemensamma. Sverige bör i sina medlemskapsförhandlingar driva sina egna krav på miljökonsekvenser av EG:s beslut. Vidare bör Sverige ställa krav som gör det möjligt att införa sanktioner mot länder som inte följer beslutade miljömål och gällande miljölagstiftning. Krav bör också ställas på att EG:s kontakter och handel med tredje världen baseras på miljöhänsyn. Sverige bör kräva att EG skall vara pådrivande i det internationella miljöarbetet — framför allt mot Japan och USA.

Enligt motion 1992/93:Jo111 (s) är regeringens skrivelse från parlamentarisk synpunkt otillfredsställande eftersom regeringen inte redovisar de konkreta förhandlingspositionerna. Motionärerna anser att en redogörelse om inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG bör innehålla regeringens syn på bl.a. frågor som gäller analys av skillnaderna mellan offentligt ansvar för miljöfrågor i Sverige och EG, Sveriges syn på företagsansvar, substitutionsprincip och försiktighetsprincip samt EG:s femte miljöhandlingsprogram. I motionen efterlyses också en redogörelse för regeringens riktlinjer i kontakterna med andra länders regeringar och miljöansvariga liksom hur miljöarbetet gentemot Östeuropa skall föras inom EES och vilka effekter ett eventuellt EG-medlemskap skulle ha på vårt nuvarande miljöengagemang i Östeuropa.

Motion 1992/93:Jo112 (-) tar upp en rad frågor i anknytning till regeringens skrivelse. Motionären anför bl.a. vikten av att Sverige genomför anpassningen till miljödirektiven i EES-avtalet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur EES-avtalet har följts upp i det svenska regelsystemet och i praktiken. Substitutionsprincipen måste hävdas genom ett aktivt svenskt agerande. Motionären efterlyser regeringens bedömning av konsekvenserna på miljöområdet av ett nej i folkomröstningen till medlemskap i EG. Vidare pekar motionären på behovet av en redogörelse för frågor som berör Euratomfördraget. Av särskilt intresse är att analysera hur fördraget har behandlats vid tidigare medlemskapsförhandlingar med länder som inte har satsat och inte har för avsikt att satsa på kärnkraft. Riksdagen bör hos regeringen begära redovisning av konkreta förslag som lämnats till EG/EU beträffande miljöpolitiska åtgärder.

I motion 1992/93:Jo630 (s) som väckts under den allmänna motions-tiden anføres i yrkande 8 att regeringen bör redovisa en samlad strategi för ett offensivt miljöarbete inför ett eventuellt medlemskap i EG.

I motion 1992/93:Jo669 (nyd) som väckts under den allmänna motionstiden anføres i yrkande 1 att Sverige bör verka för att högsta tillämpade miljökrav skall vara bindande för länderna inom EES men att Sverige inte ensidigt skall tillämpa strängare regler. I yrkande 2 anføres att Sverige bör lyfta upp diskussionen om miljökrav på indu-strin till EG-nivå så att Sverige inte ensidigt ställer krav på svenska företag som försämrar deras konkurrenskraft i ett europeiskt perspek-tiv.

Utskottet

Frågorna i regeringens skrivelse 1992/93:255 om inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG har tidigare berörts av utskot-tet i betänkandet 1992/93:UU20 (s. 27 ff.). Utskottet framhöll då bl.a. att utgångspunkten i förhandlingarna om svenskt medlemskap i EG är att högsta tillämpade ambitionsnivå skall gälla på miljöområdet. Att Sveriges syn tagits på allvar ansåg utskottet bekräftat när EG i sitt yttrande över den svenska medlemskapsansökan uttalade att Sverige som medlem förväntades komma att bidra till en skärpt miljöpolitik och ett ökat miljömedvetande inom gemenskapen. Utskottet framhöll vidare att ett svenskt medlemskap i EG i stor utsträckning kommer att grundas på överenskommelser som redan gjorts inom ramen för EES-avtalet, såsom t.ex. på kemikalie- och bilavgasområdet. Utskottet kon-staterade i detta sammanhang att endast ett begränsat antal områden tillkommer, bl.a. regler om kvaliteten på badvatten, skydd av utrot-ningshotade djur samt kärnsäkerhet och strålskyddsfrågor.

I betänkandet 1992/93:UU20 anförde utskottet också att Sverige inte skall behöva sänka sina befintliga miljökrav på de områden där EG har beslutat om harmoniserade regler för att förverkliga den inre marknaden. Utskottet ansåg att ambitionen bör vara, att den typ av förhandlingslösning som uppnåtts i EES-avtalet på bl.a. kemikalieom-rådet borde kunna uppnås även i avtalet med EG. Utskottet konstate-rade att regeringen gjort uttalanden av denna innebörd vid flera tillfällen. Vad gällde tillämpningen av substitutionsprincipen hänvisade utskottet till det svenska anförandet i Bryssel den 1 februari 1993, vari framhölls att försiktighetsprincipen enligt svensk uppfattning måste tillämpas i förverkligandet av målet om en hållbar utveckling.

Utskottet vidhåller dessa synpunkter.

Utskottet anser att en förutsättning för framgångsrikt miljöarbete är en öppenhet i beslutsfattandet. Detta är viktigt när det gäller det nordiska samarbetet i EES-sammanhang liksom inför ett EG-medlemskap och när det gäller att stimulera svenska miljöorganisationer att samverka europeiskt.

Utskottet noterar att regeringen regelbundet avser att redovisa hur miljöfrågorna drivs inom EES, bl.a. i samband med budgetpropositio-

nen och att förhandlingsarbetet inför ett svenskt EG-medlemskap skall redovisas på samma sätt i största möjliga utsträckning. EG-förhandlingsarbetet följs i detalj av Riksdagens EG-delegation.

När det gäller miljöfrågor av särskild betydelse såsom försumningsproblemet, avfall, kemikalier, bilavgaser, mark- och vattenanvändning bör Sverige verka för att reglerna skärps. Utskottet instämmer i regeringens syn på vikten av att medverka till att de miljöövervakningssystem som byggs upp nationellt, regionalt och globalt samordnas. Utskottet anser det angeläget att EG:s europeiska miljöbyrå (EEA) snart inrättas. Vidare bör ökad uppmärksamhet ägnas efterlevnaden av EG:s regler på miljöområdet och frågor rörande sanktioner. Klimatpolitiken och bevarandet av den biologiska mångfalden måste utformas från ett internationellt perspektiv och i samarbete med andra stater. De grundläggande principer om företagens ansvar, den omvända bevisbördan och substitutionsprincipen i svensk lagstiftning bör tillsammans med försiktighetsprincipen bli vägledande även inom EG.

För att främja en utveckling som går mot en acceptabel miljönivå i Central- och Östeuropa behövs stora insatser. Det är angeläget att EG spelar en aktiv roll i detta arbete liksom inom Östersjöarbetet som bör främjas och stärkas.

Utskottet ställer sig bakom den miljöstrategi som regeringen redovisar i skrivelsen 1992/93:255. Utskottet kan följaktligen inte tillstyrka motionerna 1992/93:Jo110 (v), 1992/93:Jo111 (s) och 1992/93:Jo112 (-) i vilka bl.a. yrkas att regeringen bör avlämna en ny redogörelse till riksdagen. Utskottet anser att motionerna 1992/93:Jo630 (s) yrkande 8 och 1992/93:Jo669 (nyd) yrkandena 1 och 2 kan besvaras med vad som ovan anförts.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet, vad avser de delar som berör utrikesutskottets ansvarsområde, att riksdagen med godkännande av vad regeringen anförat lägger skrivelsen till handlingarna.

Stockholm den 21 oktober 1993

På utrikesutskottets vägnar

Daniel Tarschys

I beslutet har deltagit: Daniel Tarschys (fp), Pierre Schori (s), Alf Wennerfors (m), Maj Britt Theorin (s), Pär Granstedt (c), Nils T Svensson (s), Margareta Viklund (kds), Lars Moquist (nyd), Viola Furubjelke (s), Kristina Svensson (s), Peeter Luksep (m), Berndt Ekholm (s), Bertil Persson (m), Håkan Holmberg (fp) och Lena Boström (s).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Bertil Måbrink (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Pierre Schori, Maj Britt Theorin, Nils T Svensson, Viola Furubjelke, Kristina Svensson, Berndt Ekholm och Lena Boström (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet ställer sig bakom" och slutar med "skrivelsen till handlingarna" bort ha följande lydelse:

Regeringens skrivelse 1992/93:255 om inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG kan enligt utskottets uppfattning ändå inte anses uppfylla de krav som uttalades av riksdagen i samband med godkännandet av EES-avtalet. Regeringens skrivelse borde närmare ha redogjort för regeringens syn på bl.a. följande frågor:

- en analys av skillnaderna mellan offentligt ansvar för miljöfrågor i Sverige och EG,
- kontroll, sanktioner och konkurrensförhållanden,
- Sveriges syn på företagsansvar, substitutionsprincip, omvänd bevisbörda och försiktighetsprincip,
- sambandet med arbetsmiljöfrågorna,
- arbetet med EG:s femte miljöhandlingsprogram,
- betydelsen av den svenska politiken när det gäller användning av ekonomiska styrmedel,
- sambandet mellan energi och miljö,
- sambandet mellan jordbruk och miljö samt jordbruk och biologisk mångfald,
- riktlinjer för kontakter med andra länders regeringar och miljöansvariga,
- stöd till miljögruppers kontakter med andra länder,
- miljöarbetet gentemot Östeuropa.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen hos regeringen begär en ny redogörelse över inriktningen av det svenska miljöarbetet inom EES och EG i enlighet med motionerna 1992/93:Jo111 (s) och 1992/93:Jo630 (s) yrkande 8. Utskottet anser att motionerna 1992/93:Jo110 (v) och 1992/93:Jo112 (-) är besvarade. Utskottet kan inte tillstyrka motion 1992/93:Jo669 (nyd) yrkandena 1 och 2.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Bertil Måbrink anför:

Regeringens skrivelse borde ha utarbetats efter det att regeringens egen utredning (M 1993:2) om miljökonsekvenserna av svenskt deltagande i EG avgett sitt utlåtande. Det hade gett ett bättre underlag för diskussion. Nu ger skrivelsen inte en tydlig bild av vad Sverige kommer att kräva i förhandlingarna med EG; vad som är förhandlingsbart resp. odiskutabelt. Vänsterpartiet anser att följande borde beaktas och tas upp i skrivelsen:

- Sverige skall driva hårdare krav på en minskning av utsläppen av försurande ämnen.
- Sverige måste hävda en tydlig och självklar rätt för varje EG-land att införa strängare miljökrav än de gemensamma.
- Sverige skall i medlemsförhandlingarna driva krav på miljökonsekvensbeskrivningar i samband med EG:s beslut.
- Sverige bör kräva att det planerade och beslutade europeiska "naturvårdsverket" förverkligas.
- Sverige bör ställa krav på hårdare sanktionsmöjligheter mot länder som inte följer miljölagstiftning och beslutade miljömål.
- Sverige bör kräva att EG:s kontakter och handel med tredje världen baseras på miljöhänsyn.
- Sverige bör också kräva att EG skall vara pådrivande i det internationella miljöarbetet — framför allt mot Japan och USA.

Mot bakgrund av det anförda yrkar jag bifall till motion 1992/93:Jo110 (v).